

FSU u BiH
ФСУ у БиХ

ZSU u BiH
SIF in BiH

Fondacija za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini
Фондација за социјално укључивање у Босни и Херцеговини
Zaklada za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini
Social Inclusion Foundation in Bosnia and Herzegovina

Za društvo jednakih mogućnosti!

Zašto nam treba socijalno poduzetništvo u Bosni i Hercegovini?

1. Bosna i Hercegovina je među najsiromašnijim zemljama svijeta – gdje je izlaz?

Prema najnovijim podacima UN-a u Bosni i Hercegovini 700.000 ljudi živi na ivici siromaštva, svaki šesti stanovnik često gladije tj. troši 3 do 5 KM dnevno. Pola radno sposobnog stanovništva je nezaposleno (oko 550.000).

Sa druge strane postojeći sistem socijalne zaštite je okrenut „naopačke“, statusna prava su osnov da postanete korisnik a ne stvarna potreba korisnika. Zato više socijalnih transfera dobijaju oni kojima ne treba, nego oni kojima zaista treba pomoći. Stoga je sistem potpuno pasivan u pogledu radne aktivacije korisnika, držeći ih u stanju radne i socijalne isključenosti.

Zato ne smanjuje siromaštvo.

Izlaz je u reformi što je i suština novog pristupa EU našoj zemlji. U kontekstu socijalne situacije, socijalno poduzetništvo čini važan faktor reforme i sistema socijalne zaštite i jačanja aktivnih mjera tržišta rada usmjerene na zapošljavanje. Socijalno poduzetništvo čini spoj socijalne zaštite i zapošljavanja, tranziciju „socijale“ u zapošljavanje, dakle ima i socijalni i ekonomski značaj. Istovremeno to je poluga socijalnog uključivanja onih koji su isključeni, od nezaposlenih do ranjivih grupa (osobe sa invaliditetom, Romi, žene itd.). Ono aktivira pasivne sisteme socijalne zaštite i zapošljavanja te je bitno za realizaciju reforme. Stoga je pravi trenutak za razvoj politika i mjera koje će razvijati socijalno poduzetništvo i ublažiti socijalnu krizu.

2. Šta je socijalno poduzetništvo?

Socijalno poduzetništvo predstavlja inovativne aktivnosti pojedinaca ili grupa usmjerene na efikasno rješavanje socijalnih problema građana stvaranjem novog tipa proizvodnih organizacija – socijalnih preduzeća koja djeluju na tržištu ali svoju dobit koriste samo za nova zapošljavanja i sopstveni razvoj.

Temeljne vrijednosti koje ih karakterišu:

- Primarnost pojedinca i socijalnih ciljeva nad kapitalom
- Dobrovoljno i otvoreno članstvo
- Demokratska kontrola članova
- Kombinacija interesa članova, kupaca, lokalne zajednice i opšteg interesa
- Primjenjivanje principa solidarnosti i socijalne odgovornosti
- Autonomija upravljanja

FSU u BiH • ФСУ у БиХ • ZSU u BiH • SIF in BiH

Branilaca Sarajeva 47 • 71000 Sarajevo • Tel + 387 33 219 313 • Fax + 387 33 219 314

Email: sif@sif.ba • Web <http://www.sif.ba>

3. Šta radi EU?

Kao odgovor na globalnu krizu od 2008. u EU i drugim zemljama socijalno poduzetništvo se ubrzano razvija.

Sektor socijalnih preduzeća u Evropskoj uniji danas zapošljava više od 14 miliona ljudi, što čini oko 6-7% radne populacije, u 10% registriranih organizacija od ukupnog broja organizacija (dakle oko 200.000 organizacija). Samo u Velikoj Britaniji sektor socijalnih preduzeća broji preko 65.000 organizacija (7% broja svih registriranih preduzeća koja su imala bar 1 zaposlenu osobu, s ukupnim godišnjim prihodima od 27 milijardi funti).

Zadruga, su danas, kao najučestaliji oblik socijalnog poduzetništva prisutne kako u razvijenim ekonomijama, tako i u društvima u razvoju.

Procjenjuje se da danas, u svijetu ima preko milijardu članova zadruga organiziranih u preko 750.000 zadruga. U SAD i Njemačkoj svaki četvrti stanovnik član je zadruga, u EU svaki treći stanovnik je član zadruga, u Francuskoj u 21.000 zadruga zaposleno je 700.000 ljudi, u Belgiji je više od 20% apoteka organizirano kao zadruga, u Singapuru zadruga imaju 55% tržišta u odnosu na sve trgovačke lance, a u Velikoj Britaniji su najveće turističke agencije upravo zadruga.

4. Šta čini snage socijalnog poduzetništva u nas – možemo li iskoristiti prilike?

Postoji ogroman broj prepreka i slabosti u našem sistemu i samom socijalnom poduzetništvu. Budimo pozitivni, ne »kukajmo«, već se okrenimo postojećim snagama i prilikama, postojećim osnovama za razvoj socijalnog poduzetništva.

One nisu male, imamo ljudski kapital unutar NVO sektora sa fokusom na marginalizovane grupe, dobre prakse socijalnih preduzeća u BiH, postojanje razvojnih dokumenata o socijalnom poduzetništvu (posebno u FBiH), princip participativnog upravljanja u socijalnim preduzećima, očigledna mogućnost smanjenja nezaposlenosti i kroz radnu aktivaciju korisnika socijalne zaštite, brendiranje proizvoda iz socijalnih preduzeća marginalizovanih grupa; tradicionalni zanati i turizam.

Kako afirmisati i iskoristiti postojeće snage? Uvođenje socijalnog poduzetništva u obrazovni sistem, mogućnost korištenja IPA fondova, javno/privatno/civilno partnerstvo i, paradoksalno, budžetski deficit za javne i socijalne usluge su šansa za socijalno poduzetništvo.

Umjesto bespovratnog davanja socijalne pomoći što ne rješava problem ni siromaštva ni nezaposlenosti, treba investirati u socijalno poduzetništvo i samozapošljavanje, posebno unutar marginalizovanih grupa. Time i oni ostvaruju jedno od osnovnih ljudskih prava – pravo na rad i život dostojan ljudskih bića.

Naša bolja budućnost je javno-privatno-civilno partnerstvo u socijalnom poduzetništvu koje vodi smanjenju siromaštva i socijalne isključenosti

5. Šta da se radi?

U institucionalnom smislu značajno je funkcionisanje Fondova za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom u FBiH i RS, kao i inicijative za obnovu zadrugarstva.

To je međutim sasvim nedovoljno da bi se bar približili rezultatima razvijenih zemalja.

Zato treba:

- Pripremiti i usvojiti Strategije razvoja socijalnog poduzetništva u FBiH (planirana je u Programu rada Vlade FBiH 2015-2018.) i u RS.
- Pripremiti i usvojiti Zakon o socijalnom poduzetništvu u FBiH i RS.
- Osnovati Centar/Fond za razvoj socijalnog poduzetništva u FBiH (planiran u Programu rada Vlade FBiH 2015-2018.) i RS.
- Poboľjšati pristup socijalnih preduzeća finansijskim resursima pod povoljnim uslovima.
- Razviti saradnju NVO-a u oblasti socijalnih usluga i socijalnih preduzeća.
- Pripremiti i usvojiti zakonske osnove za formiranje i razvoj radničkih kooperativa kao oblika socijalnog poduzetništva (preuzimanje propalih preduzeća u neuspjelim privatizacijama od strane radnika).